

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XIII. De blasphemia in speciali quæ est peccatum in
spiritumanctum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Super quib. decima-
quarta articulu pri-
mum.

QVAESTIO XIII.

RESPON. Dicendum, quod

De blasphemia in Spiritum sanctum, in
quatuor articulos diuisa.

IN q. 14. art. 1. duo
occurrunt notan-
da. Primum, quod di-
recte spectat ad pro-
positum, est, quod
peccatum in Spiritu
sanctum secundum
omnem acceptionem
blasphemia dicitur,
non quod proprie lo-
quendo, sit in specie
blasphemiae, nisi se-
cundum primam ac-
ceptionem, in qua
manifeste fallum de
Deo Iesu Christo,
dicitur ignominiose,
propter quod etiam
iniuria in filium ho-
minis distincta con-
tra iniuriam in Spiritu
sanctum etiam
blasphemia dicitur,
& est. Sed ea ratione
& peccatum in Spiritu
sanctum, quali-
tercunque sumptum,
blasphemia dicitur,
quia est opus contra-
rium spiritui sancto.
Sicut conuerio, om-
ne opus pium confes-
sio fidei est, ut in lita-
ra dicitur ad primi. Quot
namque modis dicitur
unum oppositum,
tor dicitur & re-
liquum.

2 di. 42. ar. 7.
& 2. Et ma.
q. 2. ar. 14. Et
quo. 2. q. 8.
ar. 1. & Ro. 2.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

Lib. 2. di. 42.
paragra. A.

Quod dicitur in
quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandū
est in speciali de blasphe-
mia in Spiritu sancto.
quod sunt quatuor.
¶ Primo, Vtrum blasphemia, uel
peccatum in spiritum sanctum,
sit idem, quod peccatum ex certa
malitia.
¶ Secundo, De speciebus huius
peccati.
¶ Tertio, Vtrum sit irremissi-
bile.
¶ Quarto, Vtrum aliquis peccare
possit in spiritum sanctum a prin-
cipio, antequam alia peccata com-
mittat.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum peccatum in Spiritum sanctum
sit idē, quod peccatum ex certa malitia.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod peccatum
in spiritum sanctum non sit idem
quod peccatum ex certa malitia.
Peccatum. n. in spiritum sanctum
est peccatum blasphemie, ut patet
Matt. 12. sed non omne peccatum
ex certa malitia est peccatum blas-
phemiae: contingit. n. multa alia
peccatorum genera ex certa mali-
tia committi: ergo peccatum in spi-
ritum sanctum non est idem, quod
peccatum ex certa malitia.

¶ 2 Præt. Peccatum ex certa mali-
tia diuiditur contra peccatum ex
ignorantia, & cōtra peccatum ex in-
firmitate: sed peccatum in spiritum
sanctum diuiditur cōtra peccatum
in filium hominis, ut patet Matt.
12. ergo peccatum in spiritum sanctum
non est idē quod peccatum ex cer-
ta malitia, quia quorum opposita
sunt diuersa, ipsa quoque sunt
diuersa.

¶ 3 Præt. Peccatum in spūm sanctū
est quoddā gen^o peccati, cui deter-
minatē spēs assignantur: sed pec-
catum ex certa malitia nō est spe-
ciale genus peccati, sed est qua-
dā conditio, uel circumstantia ge-
neralis, quae pōt esse circa oīa pec-
catorum genera: ergo peccatum
in spiritum sanctum nō est idem,
quod peccatum ex certa malitia.

SED CONTRA est, quod Magi-
ster dicit 43. * dist. 2. li. sententia-
rum, quod ille peccat in spiritum
sanctum, cui malitia ppter se pla-
cet: hoc autem est peccare ex cer-
ta malitia: ergo idem uidetur esse
peccatum in spiritum sanctum.

de peccato, seu blasphemia in Spi-
ritum sanctū tripliciter aliqui lo-
quuntur. Antiqui. n. doctores. s. *
Atha. Hila. Ambr. Hier. & Chry-
dicunt esse peccatum in Spiritum
sanctum, quando ad litteram ali-
quid blasphemum dicitur contra
Spiritum sanctum, siue Spiritus san-
ctus accipiat secundum, quod
est nomen essentiale conueniens
toti Trinitati, cuius qualibet per-
sona & spiritus est, & sanctus est,
siue prout est nomen personale
unius in Trinitate personae. Et se-
cundum hoc distinguitur Matth.
12. blasphemia in spiritum sanctum
contra blasphemiam in filium ho-
minis. Christus. n. operabatur quā-
dam humanitus, comedendo, bi-
bendo, & alia hōi faciendo: &
quaedam diuinitus. s. demones e-
iciendo, mortuos suscitando, &
alia hōi, quae quidē agebat & p-
uirtutem propriae diuinitatis, &
per operationem Spiritus sancti,
quod s. m. humanitatē erat replet?
Iudaei autē primo quidē dixerant
blasphemiam in filium hominis,
cum dicebāt eum uoracem, pota-
torem uini, & publicanorū ama-
torem, ut hētur Matt. 11. Postmo-
dum autē blasphemauerunt in Spi-
ritum sanctum, dū opera, quae ipse
operabatur uirtute p. propriae diuinitatis,
& per operationem spiritus san-
cti, attribuebant principi dāmo-
niorum. Et propter hoc dicitur
in spiritum sanctum blasphemasse.
* Aug. autē in li. de Verbis Dñi blas-
phemiam, uel peccatum in spi-
ritum sanctum dicit esse finalē ipen-
tentiam, quā. s. aliq. perseverat in
peccato mortali usq. ad mortem.
Quod quē nō solum uerbo oris
fit, sed etiam uerbo cordis, & ope-
ris, nō uno, sed multis. Hoc autē uer-
bum sic acceptum dicit cōtra spi-
ritum sanctum, quia est cōtra remis-
sionem peccatorum, quae fit per spi-
ritum sanctum, quae est charitas & Pa-
tris, & Filii. Nec hoc Dñs dicit In-
deis, quasi ipsi peccarent in spi-
ritum sanctum. Nondū. n. erat fina-
liter ipenitētes: sed admonuit eos
ne totaliter loquētes, ad hoc puen-
irent, quod in spiritum sanctum pecca-
rent. Et sic intelligendū est quod dicit
Marc. 3. ubi postquā dixerat se, Qui
autē blasphemauerit in spiritum san-
ctum &c. subiungit Euangelista.
Quā dicebāt, Spiritum immū dū
hēt. Alii uerō aliter accipiunt, di-
cētes peccatum, uel blasphemiam in
spiritum sanctum esse: quā aliquis
peccat cōtra appropriatum bonū
spiritus sancti. Sic. n. Spiritus sanctus
appropriatur bonitas, sicut & Pa-
tri appropriatur potētia, & Filio

peccatum in spiritum sanctum, quod
est nomen essentiale conueniens
toti Trinitati, cuius qualibet per-
sona & spiritus est, & sanctus est,
siue prout est nomen personale
unius in Trinitate personae. Et se-
cundum hoc distinguitur Matth.
12. blasphemia in spiritum sanctum
contra blasphemiam in filium ho-
minis. Christus. n. operabatur quā-
dam humanitus, comedendo, bi-
bendo, & alia hōi faciendo: &
quaedam diuinitus. s. demones e-
iciendo, mortuos suscitando, &
alia hōi, quae quidē agebat & p-
uirtutem propriae diuinitatis, &
per operationem Spiritus sancti,
quod s. m. humanitatē erat replet?
Iudaei autē primo quidē dixerant
blasphemiam in filium hominis,
cum dicebāt eum uoracem, pota-
torem uini, & publicanorū ama-
torem, ut hētur Matt. 11. Postmo-
dum autē blasphemauerunt in Spi-
ritum sanctum, dū opera, quae ipse
operabatur uirtute p. propriae diuinitatis,
& per operationem spiritus san-
cti, attribuebant principi dāmo-
niorum. Et propter hoc dicitur
in spiritum sanctum blasphemasse.
* Aug. autē in li. de Verbis Dñi blas-
phemiam, uel peccatum in spi-
ritum sanctum dicit esse finalē ipen-
tentiam, quā. s. aliq. perseverat in
peccato mortali usq. ad mortem.
Quod quē nō solum uerbo oris
fit, sed etiam uerbo cordis, & ope-
ris, nō uno, sed multis. Hoc autē uer-
bum sic acceptum dicit cōtra spi-
ritum sanctum, quia est cōtra remis-
sionem peccatorum, quae fit per spi-
ritum sanctum, quae est charitas & Pa-
tris, & Filii. Nec hoc Dñs dicit In-
deis, quasi ipsi peccarent in spi-
ritum sanctum. Nondū. n. erat fina-
liter ipenitētes: sed admonuit eos
ne totaliter loquētes, ad hoc puen-
irent, quod in spiritum sanctum pecca-
rent. Et sic intelligendū est quod dicit
Marc. 3. ubi postquā dixerat se, Qui
autē blasphemauerit in spiritum san-
ctum &c. subiungit Euangelista.
Quā dicebāt, Spiritum immū dū
hēt. Alii uerō aliter accipiunt, di-
cētes peccatum, uel blasphemiam in
spiritum sanctum esse: quā aliquis
peccat cōtra appropriatum bonū
spiritus sancti. Sic. n. Spiritus sanctus
appropriatur bonitas, sicut & Pa-
tri appropriatur potētia, & Filio

peccare consistit in velle bonitatem veram, vel apparentem, ut rationem malitiam, quod solum conuenit voluntati auctoris a Deo: ideo non sequitur, quod Deus possit vel se sub ea ratione, qua potest voluntas creata.

¶ Secundum autem argumentum deficit primo, quia ponit malum integrum, quod implicat duo contradictoria. Desinit enim seipsum apud philosophiam. Ponit enim odium Dei, vel obiectum praeuicis actum volendi, esse tantum malum. Obiectum enim positum in solo intellectu, & in solo esse obiectiuo voluntatis, impossibile est quod sit tantum malum, quoniam oportet includere sub actu actum, verbi gratia. In proposito, Odium Dei praesentatum voluntati includit in se actum voluntatis, qui est odium & deformitatem ratione indebitae materiae, scilicet Dei. Cum voluntas in hoc peccatum fertur, actus ille conceptus, & eius deformitas exercetur. Vnde hic argumentum fallit non dicitur quando inter odium Dei in actu concepto, seu signato, & in actu exercito. Vtrumque enim significat malum, quod impossibile est esse integrum. Et propterea prima sequela nulla est: quoniam absque errore odium Dei habet rationem alicuius boni. Nec hoc est in obiecto ex actu voluntatis in exercitio, sed ex se in seipso ante omnem actum exercitum. Secundo deficit, quia ponit in intellectu actum prius naturaliter, si voluntas fertur in obiectu secundum apparentem, & non existentem bonitatem. In

virtute siquidem huius ultima sequela fundari videtur. Iam autem in primo libro de peccato angelorum tractatur, & in secundo libro in proprio loco ostensum est, quod peccatum non contingit nisi voluntas feratur in

sapientia. Vñ peccatum in Patre dicitur esse, quando peccatur ex iustitiam, vel misericordiam, ad infidelitatem pertinet: sed per desperationem aliquis reicit diuinam misericordiam: per praesumptionem autem, diuinam iustitiam. ergo unum quodque eorum potius est species infidelitatis, quam peccati in Spiritum sanctum.

¶ 2. Pra. Impenitentia videtur respicere peccatum praeteritum, ob finitio autem peccati futurum: sed praeteritum, vel futurum non diuersificat speciem uirtutis, vel vitij, secundum. n. eandem fidem, qua credimus Christum natum, antiqui crediderunt cum nasciturum. ergo obstinatio, & impenitentia non debent poni duae species peccati in Spiritum sanctum.

¶ 3. Pra. Gratia, & ueritas per Iesum Christum facta est, ut habetur Io. 1. ergo uidetur quod impugnatio ueritatis agnitae, & inuidentia fratris gratiae magis pertineat ab blasphemiam in Filium, quam ad blasphemiam in Spiritum sanctum.

¶ 4. Pra. Bernardus dicit in li. de dispensat. & prece. quod nolle obedire, est resistere Spiritui sancto. Glo. etiam dicit leuit. 7. quod simulata penitentia est blasphemiam in Spiritum sanctum. Schisma etiam uidetur directe opponi Spiritui sancto, per quem Ecclesia unitur: & ita uidetur, quod non sufficere tradantur species peccati in Spiritum sanctum.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in li. de Fide ad Petrum, quod illi, qui desperant de indulgentia peccatorum, uel qui sine meritis de misericordia Dei praesumunt, peccant in Spiritum sanctum. Et in Enchiridio dicit, quod qui in obstinatione mentis die claudit extremum, reus est peccati in Spiritum sanctum. Et in lib. de 7. Verbis Domini dicit, quod impenitentia est peccatum in Spiritum sanctum. Et in li. de sermone Domini in mote dicit, quod inuidiae facibus fraternitatem impugnare est peccatum in Spiritum sanctum. Et in li. de unico bapt. dicit, quod ueritate contentum, aut circa fratres malignus est, quibus ueritas reuelatur, aut circa Deum ingratus, cuius inspiratione Ecclesia instruitur: & sic uidetur quod peccet in Spiritum sanctum.

RESPON. Dicendum, quod si in quod peccatum in Spiritum sanctum tertio modo accipitur, conuenienter praedictae species assignantur, quod distinguunt si in remotiore, uel contentum coram, per quae potest homo ab electione peccati impediri: quae quod esset uel ex parte diuini iudicii, uel ex parte donorum ipsius, uel et ex parte ipsius peccati. Auertitur. n. homo ab electione

bonum, uel apparatus bonum. Et quod cum hoc fiat, quod intellectum non oportet prius naturaliter errare. Sed ex hoc ipso defectus intellectus error est quoad quod, quod uolens non utitur intellectu ad regulandum actum uolendi, quem exercet. Deficit tertio, quia articulum Parisiensem ponit contra veram doctrinam Philosophi. in se primo Ethici. ad quem tamen articulum alias diximus, scilicet in secundo libro. quae. 77. art. 2.

¶ In responsione ad primum eiusdem articuli. peripice, quod responso consistit in hoc, quod sicut omne fidelis opus pium, potest dici confessio, ita omne peccatum cordis, oris, & operis potest dici blasphemiam: ac per hoc multitudo peccatorum, quae ex certa malitia possunt committi, non obstat, quin peccare ex certa malitia sit blasphemiam, quoniam omnia illa blasphemiae falcis operis sunt.

¶ Super quae. decima-quarta articulum secundum.

IN articulo secundo simul cum responsione ad ultimum primum articuli nota, quod cum dicitur, peccatum in Spiritum sanctum esse speciale genus peccati, & continere sub se sex species, quae in littera declarantur, non intelligo quod sit proprie genus unum diuisum in has species, quoniam differentiae constitutivae illarum specierum non sunt eiusdem generis, ut patet discurrendo, sed intelligo, quod sit unum speciale genus, hoc est, commune ad certas, & non ad omnes peccatorum species se extendens. Hoc enim sufficit litterae ponenti differentiam inter peccatum in Spiritum sanctum, quando est generalis conditio, aut circumstantia cuiusque peccati, & quod est speciale peccatum commune, ut genus ad multas species.

¶ In eodem articulo. in responsione ad primum, ad ueritas desperationem non consistere

Cap. 3. per unum solum ante finem tom. 3. Enchirid. c. 82. to. 3.

¶ Li. de Verbo dom. sermo. 11. 2. motto. 10. Li. 1. de sermo. dom. in monte. c. 44. paulo a prima c. 10. 4.

ARTICVLVS II.

Utrum conuenienter assignantur sex species peccati in Spiritum sanctum scilicet de desperatione, praesumptio &c.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod inconuenienter assignentur sex species peccati in Spiritum sanctum. I. de desperatione, praesumptio, impenitentia, obstinatio, impugnatio ueritatis agnitae, & inuidentia fratris gratiae, quas species ponit Magister. 43. dif. 2. lib. sententiarum. Negare. n. diuinam

bonum, uel apparatus bonum. Et quod cum hoc fiat, quod intellectum non oportet prius naturaliter errare. Sed ex hoc ipso defectus intellectus error est quoad quod, quod uolens non utitur intellectu ad regulandum actum uolendi, quem exercet. Deficit tertio, quia articulum Parisiensem ponit contra veram doctrinam Philosophi. in se primo Ethici. ad quem tamen articulum alias diximus, scilicet in secundo libro. quae. 77. art. 2.

¶ In responsione ad primum eiusdem articuli. peripice, quod responso consistit in hoc, quod sicut omne fidelis opus pium, potest dici confessio, ita omne peccatum cordis, oris, & operis potest dici blasphemiam: ac per hoc multitudo peccatorum, quae ex certa malitia possunt committi, non obstat, quin peccare ex certa malitia sit blasphemiam, quoniam omnia illa blasphemiae falcis operis sunt.

¶ Super quae. decima-quarta articulum secundum.

IN articulo secundo simul cum responsione ad ultimum primum articuli nota, quod cum dicitur, peccatum in Spiritum sanctum esse speciale genus peccati, & continere sub se sex species, quae in littera declarantur, non intelligo quod sit proprie genus unum diuisum in has species, quoniam differentiae constitutivae illarum specierum non sunt eiusdem generis, ut patet discurrendo, sed intelligo, quod sit unum speciale genus, hoc est, commune ad certas, & non ad omnes peccatorum species se extendens. Hoc enim sufficit litterae ponenti differentiam inter peccatum in Spiritum sanctum, quando est generalis conditio, aut circumstantia cuiusque peccati, & quod est speciale peccatum commune, ut genus ad multas species.

ARTICVLVS II.

Utrum conuenienter assignantur sex species peccati in Spiritum sanctum scilicet de desperatione, praesumptio &c.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod inconuenienter assignentur sex species peccati in Spiritum sanctum. I. de desperatione, praesumptio, impenitentia, obstinatio, impugnatio ueritatis agnitae, & inuidentia fratris gratiae, quas species ponit Magister. 43. dif. 2. lib. sententiarum. Negare. n. diuinam

Parum ante medium li.

stere in non credere: sed in continere misericordiam. Et simile est de praesumptione in respectu iustitiae. Et in tractatu de spe inferius de hoc tractabitur.

In responsione ad secundum, dubium occurrit ex eo, quod licet turpido actus, & paritas boni in actu peccati formaliter distinguatur, non sunt tamen obiecta peccatorum, quae penes ea distingui dicuntur. Impenitentiae, & obstinationis: quonia impenitentiae obiectum abiectionis est penitentiae, & obstinationis obiectum est malum, in quo quis intendit persistere.

Ad hoc dicitur y quod satis fuit auctori ponere quaedam diuersas rationes formales, quibus haec distinguuntur peccata, nec oportuit ponere cuiusque proprium obiectum formale. Et ratio est, quia hic non tractatur de istis peccatis absolute, sed ut sint peccata in Spiritum sanctum, ut sic autem constituuntur per contemptum retrahentium a peccato. Et propterea fecerunt diuersitate formalem retrahentium a peccato, assignata est differentia horum. Nec tamen huiusmodi distinctio longe sunt ab obiectis, quoniam impenitentiae materia si eadem est eam materia penitentiae, quia circa idem contraria sunt, turpido actus est. Penitentia n. turpitudinem detestatur actus peccati. Obstinationis quoque intendens persistere in malo, intendit proculdubio in paritate, & breuitate boni delectabilis i actu peccati persistere.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum desperationis, uel praesumptionis non consistit in hoc, quod Dei iustitia, uel misericordia non creditur, sed in hoc, quod contemnitur.

Ad II. dicendum, quod obstinatio, & impenitentia non solum differunt secundum praeteritum, & futurum, sed secundum quaedam formales rationes ex diuersa consideratione eorum, quae in peccato considerari possunt, ut * dictum est.

Ad III. dicendum, quod gratiam, & ueritatem Christi fecit per dona Spiritus sancti, quae hominibus dedit.

Ad IIII. dicendum, quod nolle obedire, pertinet ad oblationem, simulatio penitentiae ad impenitentiam.

peccati ex consideratione diuini iudicii, quod habet iustitiam cum misericordia: & p. sp. quae consistit ex consideratione misericordiae remittentis peccata, & praemiantis bona: & haec tollitur per desperationem. Et iterum per timorem, qui consurgit ex consideratione diuinae iustitiae punientis peccata: & hic tollitur per praesumptionem, dum. s. aliquis praesumit se gloriam posse adipisci sine meritis, uel ueniam sine poenitentia. Do. na autem Dei, quibus retrahimur a peccato, sunt duo, quorum unum est agnito ueritatis, contra quod ponitur impugnatio ueritatis agnitae, dum. s. aliquis ueritatem fidei agnitam impugnat, ut licetius peccet. Aliud est auxilium interioris gratiae, contra quod ponitur inuidentia fraternae gratiae, dum. s. aliquis non solum inuidet personae fratris, sed et inuidet gratiae Dei crescenti in mundo. Ex parte uero peccati duo sunt, quae hominem a peccato retrahere possunt, quorum unum est inordinatio, & turpido actus, cuius consideratio inducere solet in hominem poenitentiam de peccato commisso. Et contra hoc ponitur impenitentia, non quidem eo modo, quo dicitur permanere in peccato usque ad mortem, sicut supra impenitentia accipiebatur (sic. n. non esset speciale peccatum, sed quaedam peccati circumstantia) sed accipitur hic impenitentia, secundum quod importat propositum non poenitentiae. Aliud autem est paruitas, & breuitas boni, quod quis in peccato agit, secundum illud Rom. 6. Quae ergo fructum habuisti tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Cuius consideratio inducere solet hominem ad hoc, quod uoluntas in peccato non firmetur: & hoc tollit per obstinationem, quae. s. homo firmat suum propositum in hoc, quod peccato inhaereat. Et de his duobus dicitur Hier. 8. Nullus est qui agat poenitentiam super peccato suo, dicens: Quid feci? quantum ad primum. Omnes conuersi sunt ad cursum, quasi equus impetu uadens ad praelium, quantum ad secundum.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum desperationis, uel praesumptionis non consistit in hoc, quod Dei iustitia, uel misericordia non creditur, sed in hoc, quod contemnitur.

Ad II. dicendum, quod obstinatio, & impenitentia non solum differunt secundum praeteritum, & futurum, sed secundum quaedam formales rationes ex diuersa consideratione eorum, quae in peccato considerari possunt, ut * dictum est.

Ad III. dicendum, quod gratiam, & ueritatem Christi fecit per dona Spiritus sancti, quae hominibus dedit.

Ad IIII. dicendum, quod nolle obedire, pertinet ad oblationem, simulatio penitentiae ad impenitentiam.

fiam, schisma ad inuidentiam gratiae membra Ecclesiae uniantur.

ARTICULVS III.

Primum peccatum in Spiritum sanctum si irremissibile.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod peccatum in Spiritum sanctum non sit irremissibile. Dicitur enim * Aug. in li. de uerbis Domini. De nullo desperandum est, quando patientia Domini ad poenitentiam adducit: sed si aliquod peccatum esset irremissibile, esset de aliquo peccatore desperandum. Ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

¶ 2. Præ. Nullum peccatum remittitur, nisi per hoc, quod anima sanatur a Deo: sed omnipotenti medico nullus insanabilis languor occurrit, sicut dicitur in glossa super illud Psalmi, Qui sanat omnes infirmitates tuas: ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

¶ 3. Præ. Liberum arbitrium se habet ad bonum & ad malum: sed quod durat status uicque potest aliquis a qualunque uirtute excidere, cum et angelus de celo exciderit. Vnde dicitur Iob. 4. In angelis suis requirit prauitatem, quantum magis qui habitant domos luteas; ergo pari ratione potest aliquis a quocumque peccato ad statum iustitiae redire: ergo peccatum in Spiritum sanctum non est irremissibile.

Respondetur ad hoc, quod dicitur Math. 12. Qui dixerit uerbum contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc saeculo, neque in futuro. Et * Aug. dicit in li. de sermo. Dom. in monte, quod fata est labes huius peccati, quod humilitatem deprecandi subire non potest.

Respondetur. Dicendum, quod secundum diuersas acceptiones peccati, peccatum in Spiritum sanctum diuersimode irremissibile dicitur in Spiritum sanctum finalis impenitentia, quod irremissibile, quia nullo modo remittitur enim mortale, in quo homo perseverat in peccato, quia in hac uita non remittitur per poenitentiam, etiam in futuro dimittitur. Secundum autem duas acceptiones dicitur irremissibile, quod non remittitur, sed quia quantum est de peccato non remittitur. Et hoc dupliciter, quantum ad poenam. Qui enim ex ignorantia peccat, minorem poenam meretur, ex certa malitia peccat, non habet aliquam poenam, unde eius poena minuatur, si militer et quomodo in Filium hominis, eius diuinitate poenitentia, potest habere aliquam excusationem propter carnem, quia in eo aspicietur, & sic misericorditer: sed qui ipsam diuinitatem blasphemauerat, irremissibile dicitur, quia diabolus attribuens, nullam poenam dimittit, & expositionem Chryl. Hoc peccatum in

neque in hoc saeculo, neq; in futuro, q; pro eo passi sunt pena & in presenti uita p Romanos, & in futura uita in pena inferni. Sicut et * Atha. inducit exemplum de eorum parentibus, qui primo quidem contra Moysen contenderunt propter defectu aquae & panis, & hoc Dns sustinuit patienter: habebant. n. excusationem ex infirmitate carnis. Sed postmodum grauius peccauerunt, quasi blasphemantes in spiritum sanctum beneficia Dei, qui eos de Aegypto eduxerat, idolo attribuentes, cum dixerunt: Hi sunt dii tui Israel, qui te eduxerunt de terra Aegypti. Et id Dns & reprobiter fecit eos puniri, quia ceciderunt in die illa quasi uiginti tria milia hominum, & in futuro eis penam comminatur, dicens: Ego aut in die ultionis visitabo hoc peccatum eorum. Alio mo pot intelligi quod ad culpa, sicut aliquis dicitur morbus incurabilis, secundum naturam morbi p que tollit id, per qd morbo pot curari, puta, cum morbo tollit uirtutem naturae, uel inducit fatidum cibi, & medicinae, licet talem morbu Deus possit curare: ita et peccatum in Spiritum sanctum dicitur irremissibile secundum suam naturam, inquit excludit ea, per que fit remissio peccatorum. Per hoc tñ non peluditur uia remittendi, & famandi omnipotentiae & misericordiae Dei, per q aliquando tales quasi miraculose spiritaliter sanantur.

Ad primum ergo dicendum, quod de nemine desperandum est in hac uita, considerata omnipotentia & misericordia Dei: sed considerata condone peccati, dicuntur aliqui filii diffideti, ut habetur ad Eph. 2.

Ad secundum dicendum, quod illa pcedit ex parte omnipotentiae Dei, non secundum condonem peccati.

Ad tertium dicendum, quod lib. arb. remanet qdē semper in hac uita uertibile, tamen quandoque abijcit a se id, per quod uertit pot ad bonum, quantum in ipso est. Vnde ex parte uera peccatum est irremissibile, licet Deus remittere possit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum homo possit peccare in Spiritum sanctum.

In articulo 4. nota, quod ly primo, potestum in titulo, non dicit ordinem ad omnimodam negationem peccatorum in peccato, sed ad negationem peccatorum per se, sicut in articulo 3. nota, quod non est questio, an homo possit peccare in Spiritum sanctum antequam peccet in aliis peccatis: sed, an homo mundus a peccato, per penitentiam, uel innocentiam baptismale, uel etia per hoc quod nunquam peccauit mortaliter, possit peccare in Spiritum sanctum primo. Et hunc esse sensum intentionem ab auctore, littera manifestat, respondens diuersimode de casu perfectionum, & de casu male dispositorum. Hominibus, aliqui s. ante confessionem, & contritionem, assenti sunt desperationibus, infidelibus, & luxurijs absque multa difficultate reciditando,

A ergo et neque impenitentia, que est species peccati in spiritum sanctum. Peccatum ergo in spiritum sanctum, s. quod est impenitentia, presupponit alia peccata.

SED CONTRA est, quod facile est in conspectu Dei subito honestate pauperem, ut dicitur Eccl. i. ergo e contrario, possibile est secundum malitiam demonis suggereris, ut statim aliquis inducatur ad peccatum grauisimum, qd est peccatum in spiritum sanctum.

RESPOND. Dicendum, quod sicut dictum est, peccare in spiritum sanctum, uno modo est peccare ex certa malitia. Ex certa autem malitia dupliciter peccare contingit, sicut dictum est. Vno modo ex inclinatione habitus, quod non est proprie peccare in spiritum sanctum: & hoc modo peccare ex certa malitia non contingit a principio. Oportet enim actus peccatorum precedere, ex quibus causetur habitus, ad peccandum inclinans. Alio modo potest aliquis peccare ex certa malitia, abijciendo per contemptum ea, per que homo retrahitur a peccato: qd proprie est peccare in spiritum sanctum, sicut dictum est. Et hoc etiam plerumque presupponit alia peccata, quia sicut dicitur Proverb. 8. Impium, cum in profundum peccatorum uenerit, contemnit. Potest tamen contingere, quod aliquis in primo actu peccati in spiritum sanctum peccet per contemptum, tum propter libertatem arbitrii: tum etiam propter multas dispositiones precedentes: uel etiam propter aliquod uehemens motuum ad malum, & debilem affectum hominis ad bonum. Et ideo in uiris perfectis hoc uix, aut nunquam accidere potest, qd statim a principio peccet in spiritum sanctum. Vnde dicitur Origenes in primo Periarcho. Non arbitror, quod aliquis ex his, qui in summo perfectionis gradu constiterint, ad subitum euacuetur, aut decadat, sed paulatim ac per partes eum decedere necesse est. Et eadem ratio est, si peccatum in spiritum sanctum accipiatur ad litteram pro blasphemia spiritum sancti. Talis n. blasphemia, de qua Dominus loquitur, semper ex malitia contemtu pcedit. Si uero p peccatum in spiritum sanctum intelligat finalis impenitentia in intellectu.

Augustinus quoniam non habet, quia ad peccatum in spiritum sanctum requiritur continuatio peccatorum usque in finem uitae.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod tam in bono quam in malo, ut in pluribus proceditur ab imperfecto ad perfectum, prout homo proficit uel in bono, uel in malo: & tñ in uiroque, unus potest incipere a maiori, quam alius. Et ita illud, a quo aliquid incipit, potest esse perfectum in bono, uel in malo s. in genere sicut, licet sit imperfectum secundum seriem processus hominis in melius, uel in peius proficientis.

AD 11. dicendum, quod illa pcedit de peccato commisso ex malitia, quoniam est ex inclinatione habitus.

AD TERTIUM dicendum, quod si accipiatur impenitentia secundum intentionem Augustini s. in quod importat permanentiam in peccato usque ad finem, sic planum est, quod impenitentia presupponit peccata, sicut & penitentia: sed si loquamur de impenitentia habituali, secundum quod ponitur species peccati in spiritum sanctum, sic manifestum est, quod impenitentia potest esse et ante peccata. Potest n. ille, qui nunquam peccauit, habere propositum uel penitendi, uel non penitendi, si contingeret eum peccare.

E 2 Præ. Peccare in spiritum sanctum est peccare ex certa malitia siue ex electioe: sed hoc non statim potest homo antequam multoties peccauerit. Dicit n. Philosophus in 3. Eth. quod et si homo possit iniuste facere, non tamen potest statim operari sicut iniustus. s. ex electione: ergo uide quod peccatum in spiritum sanctum non possit committi, nisi post alia peccata.

3 Præ. Penitentia & impenitentia sunt circa idem: sed penitentia non est nisi de peccatis præteritis.

QVAESTIO XV. De uitijs oppositis scientie, & intellectui in tres articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de uitijs oppositis scientie

cōtemnunt Spiritum sanctum propter reliquias precedentium scelerum ad hoc disponentium.

Art. 1. huius quest.

Art. 2. huius quest.

Art. 1. huius quest.

L. i. c. 3. circa finem, to 4.

Sermo. 11. de uer. Domini a medio, to 10.

Sermo. 11. de uer. Domini, a medio, to 10.

Super quest. decima quinta articulum primum.

In tota q. 15. dubium unum tantum occurrit circa duos